

עפ"א 54513/01/24 - אבראהים בדארנה נגד ועדה מקומית לתכנון משגב

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

13 פברואר 2024

עפ"א 54513-01-24 בדארנה נ' ועדה מקומית לתכנון משגב

בפני מערער	כב' הנשיא רון שפירא
נגד משיבה	
	אבראהים בדארנה ע"י ב"כ עו"ד ד"ר קייס נאסר ועו"ד נסרין אבו עסלה
	ועדה מקומית לתכנון משגב

החלטה

לפני בקשת רשות ערעור על החלטת בימ"ש השלום בעכו (כב' השופט וויליאם חאמד) מיום 14.01.24 בתיק בצה"מ 39066-09-22, במסגרתה נעתר בימ"ש קמא לבקשת המשיבה מיום 27.09.23 להארכת מועד ביצוע צו ההריסה.

הרקע לערעור והחלטתו של בימ"ש קמא:

כפי שציין בימ"ש קמא בהחלטתו שבנדון, ראשית ההליך בבקשה מאת המערער לביטול צו הריסה מנהלי שניתן ביום 14.09.22, לפיו ציווה מהנדס המשיבה להרוס גדר בגובה 2 מטרים, עשויה עמודים ורשת, שהוקמה ללא היתר על המקרקעין נשוא ההליך, שיעודם לפי התכנית הקיימת חקלאי - נוף כפרי, ולפי תכנית מאושרת כביש 805. בימ"ש קמא הורה ביום 11.06.23 על דחיית הבקשה לביטול צו ההריסה המנהלי. המערער הגיש בקשה נוספת לעכב את ביצוע הצו על מנת לאפשר לו להגיש ערעור על ההחלטה הנ"ל. ביום 14.06.23 נעתר בימ"ש קמא לבקשה והורה כי הצו לא יבוצע אלא בחלוף 30 ימים מיום 14.06.23. המערער הגיש ערעור על ההחלטה מיום 11.06.23 (אשר דחתה בקשתו לביטול הצו) במסגרת עפ"א 37361-07-23 של בית משפט זה. בימ"ש זה קבע דיון בערעור, אך הדיון נדחה ראשית לבקשת המשיבה ולאחר מכן לבקשת המערער. יומיים עובר לדיון שנקבע הגיש המערער בקשה למחיקת הערעור בנימוק כי חלף המועד לביצוע הצו. בימ"ש זה הורה על מחיקת הערעור לבקשת המערער וצוין כי אין במחיקת הערעור כדי להביע עמדה או לאשר את הטיעון המשפטי שבבסיס הבקשה. המשיבה הגישה לבימ"ש זה הודעה ובקשה בצידה לקצוב 60 ימים לביצוע הצו ובימ"ש זה קבע כי הוא לא נדרש לפסוק מועדים משנמחק הערעור. ביום 27.09.23 הגישה המשיבה לבימ"ש קמא בקשה למתן ארכה לביצוע הצו לתקופה של 60 ימים. המערער התנגד לבקשה וטען כי המועד לביצוע הצו חלף ביום 14.09.23 משחלפו 60 ימים מיום 14.07.23, הוא המועד שקבע בימ"ש קמא בהחלטתו לעכב את ביצוע הצו שניתן ביום 11.06.23.

בימ"ש קמא קבע בהחלטתו מיום 14.01.24 כי בהתאם להוראות סעיף 222 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה - 1965 (להלן: "החוק"), צו הריסה מנהלי יבוצע תוך 60 ימים מיום הגשת תצהיר המפקח בפני נותן הצו ובמידה והוגשה בקשה לביטול הצו וביצועו עוכב והבקשה נדחתה על ידי ביהמ"ש, הצו יבוצע תוך 60 ימים ממועד החלטת בית המשפט כאמור. צוין כי ההחלטה לפיה הבקשה לביטול הצו נדחתה ניתנה ביום 11.06.23 ולבקשת המערער הורה בימ"ש קמא ביום 14.06.23 כי הצו לא יבוצע אלא בחלוף 30 ימים מתאריך זה, היינו עד יום 14.07.23. צוין כי אילו לא הוגש ערעור מטעם המערער על ההחלטה מיום 11.06.23, התקופה לביצוע הצו הייתה מסתיימת ביום 14.09.23, כשבועיים לפני המועד בו הגישה המשיבה את הבקשה לבימ"ש קמא למתן ארכה לביצוע הצו. נקבע כי העובדה שהמערער הגיש ערעור ביום 17.07.23 מובילה למסקנה כי ביצוע הצו עוכב עד ליום בו הסתיימו ההליכים במסגרת הערעור הנ"ל, היינו ביום מתן ההחלטה למחיקת הערר - 26.09.23. נקבע כי יש לפרש את הוראת סעיף 222(ב)(1) לחוק כך שמרוץ התקופה של 60 ימים לביצוע הצו יחל במועד בו תמו כל ההליכים המשפטיים שנקט מגיש הבקשה לביטול הצו, לרבות הליכי ערעור שננקטו לאחר מתן החלטה בבית משפט בערכאה הראשונה ולאחר שההחלטה הפכה לחלוטה [רע"פ 1143/13 מריסאת נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה "יזעראלים" (07.03.2013)].

בימ"ש קמא קבע כי הפסקת מרוץ התקופה לביצוע הצו היא נגזרת של ערעור שמגיש המתנגד לביצוע הצו ותוצאה הכרחית של הליך כאמור. הגשת ערעור על החלטה הדוחה בקשה לביטול צו הריסה מנהלי, ועיכוב ביצוע צו הריסה מנהלי זה, הם שני צדדים של אותה מטבע. מסקנה אחרת לפיה ביצוע צו הריסה מנהלי לא מעוכב אוטומטית עם הגשת ערעור על החלטה כאמור תביא לתוצאה כי צו הריסה זה אפשרי כי יבוצע בטרם הסתיימו הליכי הערעור, דבר אשר פוגע בזכותו של המתנגד לביצוע הצו למצות הליכי ערעור ולמיצוי יומו בבית המשפט. מכאן מרוץ התקופה של 60 ימים לביצוע הצו החל ביום 26.09.23. לאור זאת היה על המשיבה לבצע את הצו עד ליום 25.11.23. צוין כי המשיבה הגישה בקשתה למתן ארכה לביצוע הצו ביום 27.09.23 בנימוק כי התנהלו הליכים במסגרת ערעור כאמור וכן בשל אילוצים של המשטרה שחייבו דחיית מועד ביצוע הצו. בימ"ש קמא קבע כי עומס משימות וסדרי עדיפויות מבצעיות של המשטרה הן נסיבות המצדיקות מתן ארכה לביצוע צו הריסה מנהלי ולכך יש להוסיף את מצב המלחמה שבו נתונה המדינה מיום 7.10.23, דבר שמצדיק הגשת הבקשה למתן ארכה לביצוע הצו, על רקע המשימות והפעילות הרבה בהן נתונה המשטרה.

כן צוין כי גם אם בימ"ש קמא היה מגיע למסקנה שהתקופה לביצוע הצו הסתיימה ביום 14.09.23 וכי הבקשה למתן ארכה הוגשה לאחר חלוף מועד זה (ביום 27.09.23) אין בכך כדי להביא לדחייה על הסף של הבקשה למתן ארכה, שכן בתי המשפט קבעו כי בנסיבות מיוחדות ניתן להיעתר לבקשה למתן ארכה לביצוע צו הריסה מנהלי גם שעה שזו הוגשה בדיעבד, בחלוף התקופה לביצוע הצו. צוין כי בנסיבות בהן נתונה המדינה וזרועות המשטרה ובעומס המשימות הקיים, וכן על רקע העובדה כי מאז 14.07.23 ועד ליום 26.09.23 התקיים הליך של ערעור שהוגש על ידי המערער, יש לקבוע כי נכון וצודק, למען אכיפת דיני התכנון, ליתן ארכה לביצוע הצו כמבוקש. בסופו של דבר ניתנה ארכה של 60 ימים לביצוע הצו.

טענות הצדדים:

המערער טוען כי בימ"ש קמא לא היה מוסמך לדון בבקשה להארכת המועד לביצוע הצו והסמכות הייתה בידיו של ביהמ"ש שהורה על מחיקת הערעור. כן נטען כי בימ"ש קמא הסתמך על עניין מריסאת שניתן בשנת 2013 לפני תיקון

116 לחוק אשר במסגרתו נחקק סעיף 222 לחוק. נטען כי בימ"ש קמא התעלם מפסיקה נוספת אליה הופנה. עוד נטען כי באשר לנימוק של אילוצים מבצעיים אובייקטיביים של המשטרה בימ"ש קמא הסתמך על אמרה סתמית מבלי לאפשר לחקור נציג מטעם המשיבה שמאמת את הנימוק הזה ואף הרחיב את האמרה בצירוף שיקול תקופת המלחמה שאינו רלוונטי לתקופת ניהול הערעור, הבקשה והמענה לה. נטען כי תוקף הצו פקע ובקשת המשיבה הוגשה לאחר חלוף המועד ובשיהוי ניכר, וזאת על אף שתי אזהרות של ביהמ"ש המחוזי כי הצו לא היה מעוכב והוא לקראת פקיעה ועל אף פניות אקטיביות של המערער למשיבה בהן צוין שהוא מסתמך על הנוהג והדין לפיו מרוץ תקופת חיי הצו לא נעצר בשל הגשת ערעור. נטען כי המשיבה הגישה את הבקשה בחלוף המועד, לאחר שהצו פקע, ואף לא העמידה עילה מוצדקת להארכת הצו בדיעבד. נטען כי בהתאם לסעיף 224 לחוק ביהמ"ש מוסמך ליתן ארכה לביצוע הצו מנימוקים שיירשמו ובלבד שסך כל תקופות הארכה לא יעלה על שישה חודשים. נטען כי בהתאם לפסיקה, ביהמ"ש מוסמך ליתן ארכות לביצוע צו הריסה המוגשות על ידי הרשות המוסמכת לבצע את הצו כאשר אותה רשות מצביעה על סיבה עניינית וכי יש לנהוג בזהירות בבקשות להארכת מועד לביצוע צו הריסה והדברים חמורים כשמדובר על בקשה להארכה בדיעבד. נטען כי בענייננו הרשות לא הצביעה על כל מאמץ שהשקיעה כדי להימנע מהגשת הבקשה באיחור. הטענה לעומס משימות במשטרת ישראל הועלתה בעלמא והמשיבה אף הצהירה בדיון כי לא הייתה כל פניה מטעמה למשטרת ישראל. תקופת המלחמה אינה רלוונטית לבקשת הארכה שהוגשה בדיעבד כשבועיים לפני תחילת המלחמה. נטען כי מתן הארכת מועד לאחר שהערעור נמחק משמעותה מתן פרס למשיבה אשר המתינה בחיבוק ידיים עד שהצו פקע והתעוררה רק עקב מחיקת הערעור והענשת המערער לאחר שהסתמך על כך שהצו פקע ואין צורך בערעור עוד. לא ניתן עיכוב ביצוע הצו ובימ"ש זה אף ציין זאת בהחלטותיו במסגרת הערעור. לא היה מקום גם לדון בבקשה להארכת מועד לאחר שהצו פקע.

המשיבה טוענת כי אין מקום ליתן רשות ערעור על החלטה בבקשה להארכת מועד. ההחלטה מנומקת ובהתאם לפסיקת ביהמ"ש העליון 60 הימים הם החל ממועד מתן ההחלטה הסופית. למערער אין זכות ערעור ובקשתו לא מעוררת שאלה משפטיות. אין ליתן רשות ערעור. מדובר בניצול לרעה של הליכי בימ"ש. הכל כדי למנוע ולסכל את ביצוע הצו. הרשות אינה מבצעת צווים כאשר מתנהלים הליכי בבתי המשפט. ממתנינים להכרעה של ביהמ"ש גם כאשר ביהמ"ש אינו מעכב את הצו. החוק מאפשר 6 חודשים מקסימליים להגשת ארכה לביצוע צווי הריסה. המערער הגיש ערעור ואינו יכול לטעון שהצו פקע.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת החלטתו של בימ"ש קמא הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הבקשה למתן רשות ערעור.

הלכה היא כי אין מעניקים רשות לערעור, אלא אם עולה סוגיה עקרונית בעלת חשיבות כללית, בין משפטית ובין ציבורית, או אם ישנם שיקולי צדק ייחודיים בנסיבות המקרה [רע"פ 8220/15 כפאיה נ' מדינת ישראל (27.12.2015)]. לא מצאתי כי מקרה זה מעורר שאלה החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים או עיוות דין כלשהו ולכן אין מקום להיעתר לבקשה.

אף לגופו של עניין לא מצאתי כל יסוד להתערב או ליתן רשות ערעור על החלטתו של בימ"ש קמא. ראשית יצוין כי

עבירות התכנון והבניה הן עבירות המבטאות זלזול בחוק וברשויות ואל לו לביהמ"ש לתת לבניה בלתי חוקית להיגרר כך שלא יושם קץ להפקרות, כפי שנקבע בפסיקה [רע"פ 8220/15 הנ"ל; רע"פ 4007/14 ספיר - קדמת עדן בע"מ נ' מדינת ישראל - הוועדה המרחבית לתכנון ולבניה שרונים (12.06.2014)]; רע"פ 8125/13 ברדוגו נ' מדינת ישראל (12.01.2014)]. נראה כי כל תכליתה של הבקשה שבפני היא להביא לדחיית הקץ בניסיון למנוע ללא הצדקה וללא כל בסיס בדין את ביצועו של צו ההריסה של גדר בלתי חוקית. התנהלותו של המערער עולה כדי שימוש לרעה בהליכי משפט תוך ניהול הליכי סרק, המבזבזים לריק זמן שיפוטי.

כאמור לעיל, המערער הגיש לבימ"ש קמא בקשה לביטול צו ההריסה המנהלי, אשר נדחתה, ולאחר מכן הגיש ערעור על החלטה זו לביהמ"ש המחוזי. במסגרת הערעור לא הגיש המערער ולכן גם לא ניתן צו עיכוב ביצוע לצו ההריסה. עם זאת, במסגרת ההליך בבימ"ש קמא כן התבקש עיכוב ביצוע הצו. כפי שנקבע בפסיקה, מי שהגיש בקשה לעיכוב ביצוע צו ההריסה אינו יכול להיבנות מאי ביצוע הצו על ידי הרשות כל עוד לא הוכרעה בקשתו [רע"פ 5282/22 מוסטפא נ' יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים (08.08.2022)]; רע"פ 7192/21 פלוני נ' מדינת ישראל - היחידה הארצית לאכיפת דיני תכנון ובניה (27.10.2021)].

עוד יצוין כי המשיבה טוענת כי אינה נוהגת לבצע צו הריסה כאשר מתנהלים הליכים בעניינו. מהתכתובות בין הצדדים לעניין דחיה מוסכמת של מועד הדיון בערעור עולה כי ב"כ המערער פנה אל המשיבה במהלך ניהול הליך הערעור הנ"ל וביקש כי עד למתן הכרעה בערעור הוועדה תימנע מביצוע צו ההריסה וביקש למסור הודעה מראש ככל שמתוכנן לבצע את הצו לפני מועד הדיון בערעור. אף צוין במכתבו של ב"כ המערער מיום 8.8.23 כי כך עשתה ועושה המדינה בתיקי צווי הריסה, מפאת כבוד בית המשפט ומעמד זכות הערעור, שהרי המדינה אינה יכולה לסכל מראש הכרעה בערעור ולהפוך את הערעור לאות מתה. עוד עולה מהתכתובות בין הצדדים כי המשיבה לא הודיעה למערער כי היא מתכוונת לבצע את הצו לפני מועד הדיון. בהמשך, כפי שתואר לעיל, המערער ביקש למחוק את הערעור מכיוון שלטענתו חלף המועד לעיכוב הביצוע של הצו. בימ"ש זה הורה על מחיקת הערעור לבקשתו של המערער, אך צוין כי אין במחיקת הערעור כדי להביע עמדה או לאשר את הטיעון המשפטי שבבסיס הבקשה. כן צוין בימ"ש זה בהחלטה בבקשה שהגישה לאחר מכן המשיבה להורות על ביצוע צו ההריסה המנהלי תוך שישים ימים כי הליך ביצוע הצו לא עוכב בהחלטת בית משפט עקב הליכי ערעור וככל הנראה היו הסכמות בין הצדדים מטעמי הגינות הדדית ואולם לא ניתן כל צו בעניין.

אם כן, ניתן לראות כי בין הצדדים בהליך הערעור היו מעין הסכמות מטעמי הגינות הדדית שלא לבצע את צו ההריסה כל עוד תלוי ועומד הערעור על החלטה הדוחה את בקשת ביטול צו ההריסה. הדברים עולים מהתכתובות בין הצדדים ואף בימ"ש זה היה סבור כך. בנסיבות אלו נראה כי בקשת המערער למחיקת הערעור הוגשה בחוסר תום לב תוך שימוש לרעה בהליכי בית משפט. בנסיבות שנוצרו היה ברור כי המשיבה לא התכוונה לבצע את צו ההריסה כל עוד מתקיימים הליכי ערעור ולכן לא היה מקום למחיקת הערעור מצדו של המערער תוך ניצול הכוונה הטובה של המשיבה לאפשר למערער למצות את הליך הערעור. בנסיבות אלו, בצדק ניתנה החלטת בימ"ש קמא המורה על מתן ארכה לביצוע צו ההריסה. כמו כן, כפי שצוין בימ"ש קמא, יש לפרש את הוראת סעיף 222(ב)(1) לחוק כך שמרוץ התקופה של 60 ימים לביצוע הצו יחל במועד בו תמו כל ההליכים המשפטיים שנקט מגיש הבקשה לביטול הצו, שהרי ביצוע הצו בזמן שתלוי ועומד הליך ערעור כאשר מדובר בביצוע שגורר תוצאות בלתי הפיכות אינו מתיישב עם תכלית הוראות החוק הרלוונטיות. הכוונה העומדת מאחורי הימנעות הרשות מביצוע הצו כל עוד תלוי ועומד בגינו הליך שיפוטי היא לאפשר לאזרח למצות את זכויותיו במסגרת ההליכים בבית המשפט ולכן לא מתקבל על הדעת להעניש את הרשות אשר פעלה בתום לב על

מנת לאפשר למערער למצות את זכויותיו, זאת במיוחד על רקע ההתכתבות בין הצדדים כמפורט לעיל וכאשר המערער ביקש מהמשיבה שלא לבצע את הצו ולאפשר לו למצות את ההליך. בנוסף לאמור יש לזכור כי מדובר בבניה שנבנתה ללא היתר ובניגוד ליעוד המקרקעין על פי התכנית החלה. בנסיבות אלו, אין מקום לתת יד לזלזול בשלטון החוק והסדר הציבורי ולהניח לבניה הבלתי חוקית להימשך עד אין קץ. כמו כן, מעבר לאמור לעיל, לא נמצא כל עיוות דין המצדיק מתן רשות ערעור בנסיבות העניין.

בכל הנוגע לטענת המערער להעדר סמכות - יש לדחות טענה זו. בימ"ש זה לא דן בערעור לגופו של עניין אלא מדובר בערעור שנמחק לבקשת המערער בטרם הספיק בימ"ש זה לדון בו. לכן לא היה מקום להגיש את הבקשה למתן ארכה לבימ"ש זה והבקשה הוגשה כדין לבימ"ש קמא אשר מהווה את הערכאה האחרונה שדנה בעניין לגופו של עניין [ראו לעניין זה: רע"פ 4959/23 ג'ומעה נ' היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה (26.07.2023)].

אשר על כן, לאור המפורט לעיל, לא מצאתי מקום ליתן רשות ערעור על החלטתו של בימ"ש קמא. הבקשה נדחית.

המזכירות תעביר עותק לצדדים ולתיק בימ"ש קמא.

ניתנה היום, ד' אדר א' תשפ"ד, 13
פברואר 2024, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא